

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Helena Wiberg
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-12-09

1 (8)

Diarienummer

2020/ÄON0116 50

Äldre- och omsorgsnämnden

Plan för att inrätta träffpunkter i samtliga kommundelar

Förvaltningens förslag till beslut i äldre- och omsorgsnämnden

- Redovisningen godkänns.

Äldre- och omsorgsförvaltningen

John Henriksson
Förvaltningschef

Sammanfattning

I äldre- och omsorgsnämndens nämndplan för 2020¹ gavs förvaltningen i särskilda uppdrag att upprätta en plan för att etablera träffpunkter för äldre i samtliga kommundelar. Förvaltningen har upprättat en plan för att etablera träffpunkter i samtliga kommundelar, och i samband med det gjort en inventering kring vilka träffpunkter och mötesplatser som redan finns tillgängliga för äldre.

¹ Antagen på äldre- och omsorgsnämndens sammanträde den 23 oktober 2019, § 1078

Förvaltningen ser ett behov av att följa upp inventeringen och uppdatera planen efter att de nuvarande restriktioner som gäller för personer i riskgrupp för pandemin slutat att gälla, och efter att den centrumnära träffpunkt som etablerats öppnats upp för besökare och utvärderats.

Beskrivning av ärendet

I äldre- och omsorgsnämndens nämndplan för 2020² gavs förvaltningen i särskilda uppdrag att dels inrätta en centrumnära träffpunkt för äldre, och dels upprätta en plan för att etablera träffpunkter för äldre i samtliga kommundelar. En centrumnära träffpunkt har färdigställts för uppstart, men har ännu inte öppnats för besökare på grund av pandemiutbrott.

Äldre- och omsorgsförvaltningen har upprättat en preliminär plan för etablering av träffpunkter i samtliga kommundelar, och i samband med det gjort en mindre inventering kring vilka områden som kan betraktas som särskilt aktuella för sådan verksamhet. Planen är preliminär eftersom det i nuläget är oklart hur snart verksamheter kan öppnas med tanke på rådande pandemi, och dels eftersom den centrumnära träffpunkten ännu inte hunnit öppna för besökare och utvärderas.

Verksamhetens syfte

Värdet med träffpunktsverksamhet är framförallt att skapa en meningsfull tillvaro för den enskilde genom social samvaro. Träffpunkter har ofta inslag av olika fritidsaktiviteter, såsom studiecirkel och friskvårdande aktiviteter. Innehållet kan variera utifrån behov och önskemål.

Inventeringen har tagit fasta på ifall verksamhetens värde kan tillföras på andra sätt än genom kommunala träffpunkter för äldre.

Nuläge

På grund av utbrottet av covid-19 rekommenderade Folkhälsomyndigheten att personer som är 70 år eller äldre ska begränsa sina nära kontakter och hålla fysiskt avstånd till människor som de inte bor med. Det uppgavs vara särskilt

² Antagen på äldre- och omsorgsnämndens sammanträde den 23 oktober 2019, § 1078

viktigt inomhus. Det epidemiologiska läget har under hösten åter försämrats, med en kraftig ökning av antalet personer som diagnosticerats

Samtidigt poängteras att social isolering är kan vara hälsofarligt, och det är vanligt att känna oro, osäkerhet och ensamhet i en situation då man behöver hålla sig från andra människor. Att upprätthålla sociala kontakter och minska ensamheten är betydelsefullt för att bibehålla hälsa och livskvalitet. Åtgärderna för att begränsa nära kontakter är under en avgränsad tid.

Demografin i Tyresös kommundelar

Tyresö kommun brukar delas in i tre kommundelar: Tyresö centrum, Tyresö Östra och Tyresö Västra/Trollbäcken. Flesta antal invånare 70 år eller äldre bor i nuläget i Tyresö centrum, cirka 3 240 personer. I övriga kommundelar bor strax under hälften så många personer som är 70 år eller äldre.

Kommundel	Antal invånare 70 år eller äldre ³
Tyresö Centrum ⁴	3 240
Tyresö Västra/Trollbäcken ⁵	1 380
Tyresö Östra ⁶	1 500

I äldre- och omsorgsnämndens lokalbehovsanalys⁷ framgår att andelen invånare över 65 år utgör 16,7 procent av den totala befolkningen. År 2030 väntas andelen invånare över 65 år utgöra 18 procent av den totala befolkningen (cirka 10 000 personer).

³ Per 7 september 2020, avrundat uppåt till närmsta tio-tal

⁴ Till kommundelen Tyresö centrum räknas Bollmora gårdsväg-område, centrum, Bollmora, Fårdala östra/västra, Krusboda östra/västra, Ringen, Mellanbergsvägen, Granitvägen, Farmarstigen östra/västra och Lindalen.

⁵ Till kommundelen Tyresö Västra/Trollbäcken inräknas Hanviken, Persudde, Trollbäcken centrum, Trollbäcken östra, Sofieberg, Södergården, Skälsätra.

⁶ Till kommundelen Tyresö Östra räknas Gimmersta, Brevikshalvön, Orrnäset, Raksta/Solberga, Rotvik, Strand, Strand/Gamla Tyresö, Trinntorp, Öringe, Siklöjevägen, Sikvägen.

⁷ Äldre- och omsorgsnämndens sammanträde 2020-09-03 § 63

Aktuella verksamheter i olika kommundelar

Tyresö kommun driver i dagsläget verksamhet för äldre i två av tre kommundelar. Utöver kommunens verksamheter finns ett rikt föreningsliv i Tyresö kommun, där exempelvis pensionärsföreningarna SPF och PRO driver olika former av mötesverksamhet.

Tyresö centrum

Äldre- och omsorgsförvaltningen har färdigställt en lokal i Tyresö centrum för uppstart av träffpunktsverksamhet. Träffpunkten har ännu inte öppnats för besökare på grund av pandemiutbrott. Kommunfullmäktige beslutade på sitt sammanträde den 19 november 2020⁸ om att tilldela äldre- och omsorgsnämnden 800 tkr för personal till den centrala träffpunkten för äldre.

Hemtjänsten i kommunal regi driver i samarbete med kultur- och fritidsförvaltningen en mötesplats i kulturcentrum Kvarnhjulet (Ö-65). Mötesplatsen är öppen tisdagar och torsdagar 13:00-16:00. Vissa aktiviteter på mötesplatsen har genomförts i samarbete med Tyresö Väntjänst. Mötesplatsen är öppen för alla, men många av besökarna besöker mötesplatsen tillsammans med hemtjänstens personal.

Tyresö Västra/Trollbäcken

Den kommunala hemtjänsten driver en mötesplats för äldre i Trollbäcken, i samarbete med biblioteket (Ö-65 Trollbäcken). Mötesplatsen är öppen samtliga vardagar. Mötesplatsen är öppen för alla, men många av besökarna besöker mötesplatsen tillsammans med hemtjänstens personal.

Tyresö Östra

Kommunen driver i nuläget ingen mötesplats eller träffpunkt i Östra Tyresö.

Åtgärder för att motverka social isolering

I äldre- och omsorgsnämndens budget för 2021⁹ framgår att nämnden satsat på att förebygga ofrivillig ensamhet genom satsningen ”en röst i natten”.

Satsningen är avsedd att fungera som en digital mötesplats, dit enskilda kan ringa in för att föra samtal eller lyssna till andras samtal.

⁸ § 98

⁹ Kommunfullmäktiges sammanträde 2020-11-19 § 98

I budgeten framgår även en satsning på förebyggande verksamhet. Med en förebyggande verksamhet ges stora möjligheter att nå ut med information om de träffpunkter, mötesplatser och andra aktiviteter som finns att ta del av i kommunen.

Tyresö kommun anordnar en balansskola för äldre en gång per termin. Balansskolan har som främsta syfte att motverka risken för fall, men fungerar även som en mötesplats med möjlighet att träffa nya medmänniskor.

Kommunen erbjuder dagverksamhet för äldre för att motverka ensamhet. Hemtjänsten gör hembesök till personer som inte kan medverka på träffpunkter eller dagverksamhet för att motverka social isolering. Hemtjänsten har avsatt två anställda för att genomföra hembesök.

Äldre- och omsorgsförvaltningen informerar på kommunens hemsida om aktiviteter för äldre. På hemsidan listas både kommunala verksamheter och verksamheter/mötesplatser som drivs av andra föreningar eller organisationer.

Behov av lokaler för träffpunktsverksamhet

I januari¹⁰ beslutade kommunstyrelsen om en lokalförsörjningsplan 2020–2032 för kommunen. I samband med det fick kommunens strategiska lokalgrupp i uppdrag att i samverkan med förvaltning och nämnd se över behovet av lokaler för träffpunkt för äldre under perioden. En lokal för träffpunkt i centrum är säkerställd. Lokaler för träffpunktsverksamhet i övriga kommundelar behöver inventeras ytterligare.

Förväntade effekter av covid-19

Social isolering till följd av covid-19 kan leda till ofrivillig ensamhet bland äldre. Behovet av fysisk kontakt, exempelvis genom av träffpunkter, kan i viss mån förväntas öka. Samtidigt kan pandemin ha lett till att vissa hittat nya former för att umgås, samt att det finns en ökad oro för att umgås i grupp.

¹⁰ Kommunstyrelsens sammanträde 2020-01-07 § 2

Synpunkter från det kommunala pensionärsrådet

Förvaltningen har i samband med inventeringen tagit in synpunkter från föreningarna i det kommunala pensionärsrådet. Föreningarna poängterar att träffpunkter för äldre är betydelsefulla som förebyggande verksamheter, där ofrivillig ensamhet/social isolering och dess negativa hälsoeffekter kan motverkas. Föreningarna pekar på att en ökad social isolering uppstått som en följd av de restriktioner som covid-19 medfört, vilket medfört ökade hälsoproblem. Vidare ökar antalet äldre i Tyresö.

Föreningarna uttrycker en oro över att den träffpunkt som ska öppnas i Tyresö centrum av säkerhetsskäl endast rymmer cirka 35 personer. Föreningarna föreslår vidare att ytterligare träffpunkter ska öppnas i Trollbäckens centrum och i Tyresö Strand, eftersom många äldre har svårigheter att delta om de behöver resa en längre sträcka.

Tyresö kommun ges i råd ta del av dels andra kommuners erfarenheter kring träffpunkter. Föreningarna råder också kommunen att starta tillsätta en projektgrupp som kan samlar in erfarenheter och förslag på aktiviteter som kan ligga till grund för verksamheternas utformning. Till gruppen bör, enligt föreningarna, representanter för de stora pensionärsföreningarna och andra frivilliga organisationer anslutas.

Rådets synpunkter framgår i sin helhet i bilaga 1 respektive bilaga 2.

Plan för eventuellt upprättande av träffpunkter i samtliga kommundelar

Förvaltningen har tagit fram en plan för eventuellt upprättande av träffpunkter i samtliga kommundelar. Tidsangivelserna i planen är preliminära och kan komma att förändras beroende på rekommendationer i samband med covid-19. De preliminära tidsangivelserna förutsätter att träffpunkten i centrum kan öppnas upp för besök under januari 2021. Planen förutsätter vidare att utvärdering tyder på ett utökat behov.

Förvaltningen föreslår att en utvärdering av träffpunkten i centrum görs efter sex månader. Utvärderingen bör innefatta en redovisning av aktuella kostnader för att driva verksamheten, för att underlätta planering inför eventuella nya

träffpunkter. Efter utvärdering bör ett ställningstagande göras kring behovet av och förutsättningarna för att etablera fler träffpunkter.

Preliminär plan

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Åtgärd
Utvärdering träffpunkt i centrum	Förvaltningschef	Juni-juli 2021	-Analysera behov av ytterligare träffpunkter - Utifrån korrekt ekonomiskt underlag analysera ekonomiska förutsättningar
Inventering lokalbehov	Förvaltningschef	Augusti-september 2021 (lokalbehovsanalys)	Vid behov av utökad verksamhet, prioritera område
Inventering tillgängliga lokaler	Förvaltningschef	September 2021	Undersök tillgång till lokal i prioriterat område
Tillsätt en projektgrupp för att planera drift	Förvaltningschef	Oktober 2021	Projektgrupp med företrädare från förvaltning och samarbetsorganisationer
Uppstart verksamhet i prioriterat område	Förvaltningschef	Januari 2022	

Konsekvenser

Förvaltningen föreslår att eventuella träffpunkter finansieras inom ramen för äldre- och omsorgsnämndens budget för 2021/2022, förutsatt att tillämpliga medel finns till förfogande. Nämnden har tillförts 800 tkr i budget för personal till träffpunkten i centrum för 2021, vilket bedöms motsvara kostnaderna för att driva en träffpunkt.

Ingen prövning av barnets bästa har genomförts inför förslag till beslut, eftersom beslutet bedöms ge obetydliga konsekvenser för barn. Eftersom ingen inventering av tillgängliga lokaler gjorts kan förvaltningen inte ta ställning till eventuella intressekonflikter vad avser tillgång till lokaler.